

arallegim

A l'altra
'guerra de les
galàxies' mana
l'humorXAVIER
CERVANTES

Un perruquer que evita Padmé Amidala. La princesa Leia descobrint les habilitats íntimes

de R2D2. Darth Vader i el mestre Yoda criticant pel·lícules de Bergman. Luke Skywalker experimentant les possibilitats més prosaïques de la força. I així unes 140 pàgines d'humor galàctic. Això és *La guerra del retorn contraataca*, el còmic que aplega bona part de les vinyetes que el francès Thierry Vivien publica a *Yodablog*.

Vivien, que té una àmplia trajectòria com a pintor, fa servir el blog per alliberar un humor minimalista, unes vegades infantil i d'altres més sofisticat, emmarcat en colors plans i línia clara. El que no hi ha és un relat narratiu, sinó acudits independents, sovint d'una o dues vinyetes, tot i que a mesura que avança la lectura van quedant clara la singular i absurda psicologia dels personatges; per exemple, la intel·ligència de Luke justifica, Yoda apunta maneres com a sàtir i Darth Vader té alguna cosa de còmic existencialista.

Evidentment, conèixer la saga creada per Georges Lucas ajuda a desxifrar alguns gags, però no cal ser-ne cap expert per somriure amb l'enginy de Vivien i amb la seva habilitat per fer que la intertextualitat jugui al seu favor. ♦♦

LAGUERRA DEL RETORNO CONTRA ATACA
THIERRY VIVIEN
NORMA TRAD.
D'ARNAU PARÍS.
144 PÀG./15 €

GETTY IMAGES

Manganelli i la
putrefacció abstractaPERE
ANTONI
PONS

L'aiguamoll definitiu és l'última novel·la escrita per Giorgio Manganelli (Milà, 1922 - Roma, 1990). Tot i que

va morir abans de poder fer-ne la revisió final –potser hauria retallat alguns paràgrafs i suprimit algunes imatges reiteratives–, no fa la impressió de ser una obra inacabada. Això s'explica perquè és una novel·la molt *sui generis*, més propera al poema en prosa al·lucinat o al desvari meditatiu d'un actor que monologa en un escenari fantasmagòric que no pas a una narració convencional.

Més enllà dels primers capítols del llibre, quan el narrador explica com va ser objecte d'un intent de linxament per part d'una gernació furibunda –el volien castigar per un delictes o uns ultratges que ell no re-

corda haver comès– i com va escapar-se'n fugint de nit i a cavall de la pietosa ciutat on vivia, l'argument és quasi impossible de resumir. Gràcies a un vell oracular i enfadós, el narrador s'assabenta en plena fugida de l'existència d'un lloc ideal perquè s'hi amaguin els proscrius com ell, “abandonats pels déus i odiosos als homes”. El refugi és “l'aiguamoll definitiu” del títol, “un teixit de pantans, llacunes, estanys”, un ecosistema fastuós de corrupció i pestilència, tot ple de vides minúscules i repel·lents, al bell mig del qual hi ha una casa deshabitada. Quan el narrador s'hi endinsa, atret per l'atmosfera vil que n'emana, l'aiguamoll passa a acaparar tot el relat de Giorgio Manganelli, fins al punt que n'esdevé el principal protagonista, igual com la convulsió més o menys harmoniosa de les formes i els colors és l'únic tema d'una pintura abstracta.

LAIGUAMOLL DEFINITIU
GIORGIO MANGANELLI
ELGALLE EDITOR
TRAD. CARME ARENAS
146 PÀG./16 €

Fascinat i alhora retut d'horror per la naturalesa “sumptuosament perniciosa” de l'aiguamoll, on “només els impiadosos poden sobreviure” i on “el temps s'engruna i s'enfanga”, el narrador emprèn una descripció exhaustiva de com és i dels elements que l'habiten o el conformen.

L'experiència de l'art

S'obsessiona, sobretot, amb la seva “infinita voluntat plàstica i metamòrfica”. Com que l'aiguamoll és capaç de transformacions instantànies, la idea o la percepció que en té el narrador també és molt variable. Per aquesta raó ens el presenta successivament com una pàtria digna d'estima i com una presó aquosa i excrementícia, també com un cementiri, un jardí, un laberint, una terra sagrada, una latrina existencial i una forma flamígera de redempció, i, quan l'antropomorfitza, com un rei, un enemic o una promesa. Perdut i hipnotitzat, el lector no sap interpretar l'antologia de paisatges en descomposició i d'especulacions lúcidament delirants que desfilen davant dels seus ulls: ¿està llegint la concreció literària d'un malson?, ¿una al·legoria de la vida i de la mort?, ¿una salmòdia dita en un to de perplexitat seductorament sinistra?, ¿o potser una versió laica i estrictament biològica de l'infern del Dant?

La referència a la *Comèdia* dantesca no és l'única picada d'ullet literària que es pot detectar a *L'aiguamoll definitiu*. En destaquen dues més: el no culpable condemnat a un suplici tan espantós com inexplicable (Kafka) i l'horrible vitalitat que desprèn la putrefacció de l'aiguamoll, un temple de vida llefiscosa i elemental que fa pensar en la mítica carronya del poema de Baudelaire, aquella que sembla que respira a causa del tràfec dels cucs que la devoren.

Escrita en una prosa robusta i plàstica, ben traduïda per Carme Arenas, l'obra pòstuma de Giorgio Manganelli és impenetrable i enormement suggeridora. Per llegir-la bé, potser és útil tenir al cap la frase de Rothko segons la qual “l'art no és la reproducció d'una experiència, sinó que és una experiència”. ♦♦

Episodis de la vella Europa

DAMIÀ
ALOU

El 1944 els cosacs, a les ordres del general Krasnov, es van establir al Kazakhstan ocupat pels alemanys amb l'esperança de poder-s'hi quedar per sempre, i després es van anar desplaçant cada cop més a l'oest i al sud, fins a l'últim viatge a la Càrnia, una meta que pensaven que era la pàtria definitiva, el Kosakeland promès pels nazis. Molts d'aquells cosacs havien lluitat amb Krasnov el 1918 contra els soviètics, i el 1919 havien fundat una mena d'estat autònom que pretenia ser soviètic sense comunistes. Però els cosacs van patir primer l'abandonament dels nazis, que els van enganyar

amb promeses impossibles, i després la dels anglesos, a qui es van rendir a condició que no els lliurassin als soviètics, i quan ho van fer, molts cosacs es van llançar a un suïcidi col·lectiu al Drava.

Aquest fascinant i desconegut episodi històric serveix a Claudio Magris, conegut sobretot pel seu monumental llibre *El Danubi*, per trenar una reflexió sobre la traïció, la guerra, la dignitat perduda i la fina frontera entre l'heroisme i la bogeria o, directament, el mal. Aquest llibret, de poques pàgines i molta saviesa, està narrat per un cape-

llà que anys després investiga els fets arran de la trobada del –suposat– sabre del general Krasnov, que Magris descriu físicament i moralment: “Una empuñadura fosca i corbada, finament decorada, que sembla suggerir la solitud: promesa de glòria i segell de vanitat, breu il·lúsió de seguretat i suport per la mà que estreny i creu que se sent menys sola en la fluctuació de les coses”.

Explicar l'antiheroi

Glòria, vanitat, il·lúsió, tres paraules que descriuen perfectament Krasnov, l'antiheroi d'aquestes pàgines: l'aristocràtic Ataman dels cosacs del

IL·LACIONS AL VOLTANT D'UN SABRE
CLAUDIO MAGRIS
EDICIONS DE 1984
TRAD. ANNA CASASSAS
95 PÀG./11 €

Don, enemic dels bolxevics, aficionat als perfums, escriptor de novel·les populars desmesurades, mort a Buenos Aires en circumstàncies misterioses i personatge fascinant i ambigu al voltant del qual Magris ens fa un retrat de la seva estimada Europa, una Europa de regions que canviaven de país de manera capritxosa, en un segle de mapes convulsos, d'invasions i guerres, de cerca d'identitats i de descreença en les identitats, meravellosament escrit i traduït, i en què trobem reflexions tan actuals com aquesta: “El feixisme és, sobretot, la incapacitat de trobar la poesia en la dura i bona prosa quotidiana, la recerca d'una poesia falsa, emfàtica i excitada”. No conec definició millor. ♦♦